

ЛАТИНСКА АМЕРИКА И КАРИБСКИЯ РЕГИОН

Взаимоотношенията между Европейския съюз и Латинска Америка и Карибския регион имат много измерения и се осъществяват на различни равнища. ЕС взаимодейства с целия регион чрез срещи на високо равнище на държавните и правителствените ръководители, а споразумения и политически диалог обвързват ЕС с Карибския регион, Централна Америка, Андската общност, Меркосур, както и с отделни държави.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

- Дял V (външна дейност на ЕС) от Договора за Европейския съюз;
- Дялове I—III и V (обща търговска политика; сътрудничество за развитие и хуманитарна помощ; международни споразумения) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ОТНОШЕНИЯ НА РАВНИЩЕ РЕГИОНИ

А. Срещи на високо равнище

Първата среща на високо равнище между ЕС, Латинска Америка и Карибския регион е проведена в Рио де Жанейро през юни 1999 г. и на нея е установено „двустранно регионално стратегическо партньорство“. Последната до момента среща от провеждащите се на всеки две години срещи на високо равнище, която се състоя през юни 2015 г. в Брюксел, беше втората между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави (Comunidad de Estados latinoamericanos y Caribeños, CELAC). Срещите укрепват връзките между двата региона на най-високо равнище и разглеждат въпроси от двустранния регионален и международния дневен ред. Сред акцентите в разискванията до момента са въпроси като демокрацията и правата на човека; борбата срещу бедността; насърчаването на социалното сближаване, иновациите и технологиите; както и околната среда и изменението на климата. На срещата на високо равнище в Брюксел беше приета кратка политическа декларация, по-дълга декларация относно различните аспекти на партньорството и план за действие на ЕС и CELAC въз основа на приоритетите, установени на последните срещи на високо равнище. Планът определя десет приоритетни области за двустранното регионално сътрудничество:

- наука, изследвания, иновации и технологии;

- устойчиво развитие и околна среда, изменение на климата, биологично разнообразие и енергетика;
- регионална интеграция и взаимосвързаност за насърчаване на социалното приобщаване и сближаване;
- миграция;
- образование и заетост за насърчаване на социалното приобщаване и сближаване;
- проблемът с наркотиците в световен план;
- равенството между половете;
- инвестиции и предприемачество за устойчиво развитие;
- висше образование;
- сигурността на гражданите.

Срещата на високо равнище между ЕС и CELAC, първоначално предвидена да се проведе в Ел Салвадор през октомври 2017 г., беше отложена. Външните министри от двата региона се срещнаха в Брюксел на 16 и 17 юли 2018 г. и приеха декларация, насочена към засилването на двустранното регионално сътрудничество на световните форуми.

Б. Парламентарно измерение

Редовните контакти между членовете на Европейския парламент и парламентаристите от Латинска Америка започват през 1974 г. с първата от 17 междупарламентарни конференции. Това е първият и в продължение на много години единствен форум за институционализиран политически диалог между Европа и Латинска Америка. През 2006 г. съвместната Евро-латиноамериканска парламентарна асамблея (Евролат) — парламентарната институция на двустранното регионално стратегическо партньорство, замести междупарламентарните конференции. Евролат служи като форум за разисквания, мониторинг и преглед на всички въпроси, свързани с партньорството. Тя има 150 членове: 75 от Европейския парламент и 75 от подрегионалните парламенти на Латинска Америка, включително Латиноамериканския парламент (Парлатино), Андския парламент (Парландино), Централноамериканския парламент (Парласен), Парламента на Меркосур (Парласур) и конгресите на Чили и Мексико. От 2006 г. насам Евролат е провела единадесет редовни пленарни заседания, последното от които през септември 2018 г.

ОТНОШЕНИЯ С ПОДРЕГИОНИТЕ

А. Централна Америка (Коста Рика, Ел Салвадор, Гватемала, Хондурас, Никарагуа и Панама)

Отношенията с държавите от Централна Америка се развиват въз основа на „Диалога от Сан Хосе“. Диалогът, започнал през 1984 г., междувременно е разширен и обхваща въпроси, включващи икономическото и социалното

развитие, миграцията и сигурността. След първите две споразумения за сътрудничество, сключени през 1985 г. и 1993 г., през 2003 г. беше подписано Споразумение за политически диалог и сътрудничество, с което се въведоха различни нови области на сътрудничество. Споразумение за асоцииране — първото междурегионално споразумение от този вид, сключено от ЕС, е подписано през юни 2012 г. и ратифицирано от Европейския парламент през декември 2012 г. То определя като цел развитието на привилегировано политическо партньорство, основаващо се на ценности, принципи и общи цели, укрепване на правата на човека, намаляване на бедността, борба срещу неравенството, предотвратяване на конфликти и насърчаване на доброто управление, сигурността, регионалната интеграция и устойчивото развитие. Споразумението за асоцииране също така либерализира търговията с промишлени продукти и продукти на рибното стопанство и премахва повечето митнически тарифи по отношение на търговията със селскостопански продукти. Главата от споразумението, посветена на търговията, временно влезе в сила през 2013 г. (на различни дати за отделните държави). Парламентарен комитет за асоцииране, съставен от членове на Европейския парламент и членове на Парласен и на националните парламенти на Коста Рика и Панама, ще наблюдава прилагането на споразумението.

Б. Андската общност (Боливия, Колумбия, Еквадор и Перу)

ЕС поддържа редовни контакти с държавите от Андската общност от 1969 г. насам, когато е създадена Андската група (по-късно наречена „Андската общност“). Първото Споразумение за сътрудничество е подписано през 1983 г., последвано от по-широко Рамково споразумение за сътрудничество през 1993 г. През декември 2003 г. двата региона сключиха Споразумение за политически диалог и сътрудничество, което допълнително разширява обхвата на сътрудничеството, но все още не е влязло в сила. Преговорите за сключване на споразумение за асоцииране започват през юни 2007 г. и завършват с многостранно търговско споразумение с Перу и Колумбия през март 2010 г. Търговското споразумение, подписано през юни 2012 г. и ратифицирано от Европейския парламент през декември 2012 г., влезе в сила на 1 март 2013 г. по отношение на Перу и на 1 август 2013 г. по отношение на Колумбия. Споразумението предвижда пълна либерализация на търговията с промишлени продукти и продукти на рибното стопанство за период от 10 години (като повечето тарифи се премахват при влизането му в сила) и повишава достъпа до пазара за селскостопанските продукти. Споразумението обхваща обществените поръчки, инвестициите, правата на човека, трудовите и екологичните норми. Еквадор се присъедини към търговското споразумение на 1 януари 2017 г.

В. Меркосур (Аржентина, Бразилия, Парагвай и Уругвай)

ЕС и Южният общ пазар („Mercado Común del Sur“, Меркосур), основан през 1991 г., поддържат институционални връзки от 1992 г. насам. През 1995 г. те подписаха Междурегионално рамково споразумение, което установява редовен политически диалог и определя целите и договореностите за търговско и

икономическо сътрудничество, включително в областта на насърчаването на инвестициите, транспорта, околната среда, науката и технологиите.

Преговорите за сключване на споразумение за асоцииране, включващо политически диалог, сътрудничество и свободна търговия, започнаха през 1999 г. Преговорите бяха преустановени през 2004 г. и възобновени през 2010 г. с особено внимание към главите за политика и сътрудничество и „нормативната“ част от главата за търговия (правила за произход и др.), но през 2012 г. отново изпаднаха в застой. Въпреки това, след като страните потвърдиха ангажимента си да постигнат съгласие, през май 2016 г. те си размениха предложения за достъп до пазара на стоки, услуги и държавни поръчки и преговорите започнаха отново. Въпреки ангажимента на двете страни целта им за постигане на споразумение за асоцииране до края на 2017 г. не беше постигната и преговорите продължават и в първите месеци на 2018 г. По различни поводи Европейският парламент е изразявал своята подкрепа за амбициозно и балансирано споразумение, което да отчита чувствителните аспекти за икономическите сектори и на двата региона.

Г. Карибският регион

ЕС традиционно поддържа силни връзки с държавите от Карибския регион. Това произтича до голяма степен от колониалното присъствие на европейските държави в региона; много от тях продължават да присъстват там посредством отвъдморските страни и територии (ОСТ). Отношенията между ЕС и Карибския регион се определят от различни припокриващи се институционални уредби. Най-важните от тях са Споразумението от Котону, подписано през 2000 г. със 79 държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ), и Споразумението за икономическо партньорство (СИП) между ЕС и Карифорум, подписано през 2008 г. Основният партньор за двустранния регионален диалог с ЕС е Карифорум. От общо 16-те членове на организацията 14 са членове на Карибската общност (Кариком) — Антигуа и Барбуда, Бахамски острови, Барбадос, Белиз, Доминика, Гренада, Гвиана, Хаити, Ямайка, Сейнт Китс и Невис, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът и Гренадини, Суринам, Тринидад и Тобаго. Доминиканската република (подписаха Споразумението от Котону и СИП) и Куба, която има специален статус, също са членове.

От ноември 2012 г. отношенията между ЕС и Карибския регион се ръководят от Съвместната стратегия за партньорство между ЕС и Карибите, която предвижда структурирана рамка за разширен и задълбочен диалог и сътрудничество. Стратегията определя пет приоритетни области: регионално сътрудничество и интеграция; възстановяването на Хаити; изменение на климата и природни бедствия; престъпност и сигурност; както и съвместни действия в рамките на двустранни и многостранни форуми и по глобални въпроси.

Междупарламентарните отношения са важна част от връзките между ЕС и Карибския регион. В допълнение към специалните регионални срещи и по-широката Междупарламентарна асамблея АКТБ—ЕС, СИП от 2008 г. създаде Съвместен парламентарен комитет Карифорум—ЕС, който да наблюдава прилагането на споразумението. Комитетът е провел три заседания, последното от тях от 31 октомври до 1 ноември 2017 г. в Тринидад и Тобаго.

ОТНОШЕНИЯ С ОТДЕЛНИ ДЪРЖАВИ

А. Мексико

Мексико и ЕС поддържат дипломатически отношения от 1960 г. След Споразумението за сътрудничество от 1975 г. и по-широкото Рамково споразумение за сътрудничество от 1991 г., през 1997 г. ЕС и Мексико сключиха първото за ЕС споразумение за партньорство с държава от Латинска Америка. Споразумението за икономическо партньорство, политическа координация и сътрудничество (известно още като „Глобално споразумение“) институционализира политическия диалог и разшири сътрудничеството, за да включи различни нови области, включително демокрацията и правата на човека. Освен това с него беше създадена зона за свободна търговия между ЕС и Мексико. Преговорите с Мексико за актуализиране на Глобалното споразумение, които започнаха през май 2016 г., приключиха на 21 април 2018 г. с „принципно споразумение“ по търговските глави в актуализираното споразумение.

Стратегическото партньорство, установено през 2009 г., допълнително укрепи връзките с Мексико — единствената държава, с която ЕС има както Споразумение за асоцииране, така и стратегическо партньорство. Партньорството, което е израз на признаването от страна на ЕС на нарастващото световно политическо и икономическо значение на Мексико, има двойна цел: засилване на сътрудничеството и координацията между ЕС и Мексико на многостранно равнище по глобални въпроси и осигуряване на политически стимул за двустранните отношения и инициативи. В рамките на стратегическото партньорство са проведени три срещи на високо равнище между ЕС и Мексико, като последната от тях беше през юни 2015 г. Провеждат се редовни диалози на високо равнище между ЕС и Мексико по много въпроси, в това число правата на човека, сигурност и правоприлагане, икономически въпроси и въпроси, свързани с околната среда и изменението на климата. Съвместният парламентарен комитет ЕС—Мексико следи за прилагането на Глобалното споразумение от 2005 г. насам.

Б. Чили

Първото Рамково споразумение за сътрудничество с Чили е подписано през 1990 г. след възстановяването на демокрацията в държавата. През 1995 г. е установен редовен политически диалог. След подписването на по-всеобхватно Рамково споразумение за сътрудничество през 1996 г., ЕС сключи през 2002 г. Споразумение за асоцииране с Чили. Споразумението обхваща три направления: глава относно политическия диалог, включително участието на гражданското общество, Европейския парламент и Конгреса на Чили; глава относно сътрудничеството, в която се посочват различни области на сътрудничество с цел насърчаване на устойчивото икономическо, социално и екологично развитие; създаването на зона за свободна търговия със стоки и услуги. Преговорите за актуализиране на Споразумението за асоцииране започнаха през ноември 2017 г.

Съвместният парламентарен комитет ЕС—Чили следи за прилагането на Споразумението за асоцииране от 2003 г. насам.

В. Бразилия

През 1960 г. Бразилия става първата държава от Южна Америка, която признава Европейската икономическа общност (ЕИО) и установява постоянно представителство в Брюксел. През следващите години са подписани различни споразумения за сътрудничество. С утвърждаването на демокрацията в Бразилия двустранните отношения отбелязват голям напредък, което довежда до по-широкото Рамково споразумение за сътрудничество, подписано през 1992 г. Оттогава отношенията с Бразилия продължават да укрепват, като отразяват нарастващата световна икономическа и политическа тежест на тази държава. През 2007 г. ЕС и Бразилия установиха стратегическо партньорство. От 2007 г. насам са проведени седем срещи на високо равнище между ЕС и Бразилия, като последната от тях беше през февруари 2014 г. Съвместният план за действие за периода 2012—2014 г. определя програма от дейности за засилване на партньорството в пет области: мир и сигурност; икономическо, социално и екологично партньорство за насърчаване на устойчивото развитие; регионално сътрудничество; наука, технологии и иновации; както и междуличностни контакти. Стратегическото партньорство между ЕС и Бразилия също така включва редовен диалог между Националния конгрес на Бразилия и Европейския парламент.

Г. Куба

Доскоро Куба беше единствената държава в региона, която не беше подписала споразумение за сътрудничество или за асоцииране с ЕС. През април 2014 г. започнаха преговори с цел сключване на Споразумение за политически диалог и сътрудничество, които приключиха успешно на 11 март 2016 г. Споразумението беше подписано на 12 декември 2016 г. и беше ратифицирано от Европейския парламент на 5 юли 2017 г. То може да влезе напълно в сила, след като бъде ратифицирано от всички държави — членки на ЕС. Споразумението за политически диалог и сътрудничество включва три основни глави: относно политическия диалог, относно сътрудничеството и диалога в рамките на секторните политики и относно търговията. Отношенията между ЕС и Куба бяха укрепени и в други области, например чрез редица посещения на високо равнище и възобновяване на официалния политически диалог.

Jesper Tvevad
05/2019

